

ПРОЕКТ

ВИСНОВОК

щодо доцільності включення до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо захисту зайнятості та самозайнятості у сфері малого підприємництва

(реєстр. № 15035)

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. та відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні ___ березня 2026 року (протокол № __) проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо захисту зайнятості та самозайнятості у сфері малого підприємництва (реєстр. № 15035 від 17.02.2026), поданий народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України та зазначає наступне.

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про зайнятість населення», «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про благоустрій населених пунктів», якими передбачити:

- розширення змісту державних гарантій у сфері зайнятості населення шляхом закріплення на рівні закону принципу захисту права на працю та зайнятість від звуження або втрати внаслідок рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- інституційне впровадження обов'язку оцінки впливу управлінських рішень на зайнятість і самозайнятість, зокрема через територіальні та місцеві програми зайнятості населення, із врахуванням рішень у сферах містобудування, благоустрою, землекористування та управління комунальним майном;
- запровадження обов'язкових процедур громадського обговорення проектів територіальних і місцевих програм зайнятості населення та змін до них

у випадках, коли такі програми пов'язані з рішеннями, що можуть призвести до скорочення робочих місць;

- встановлення заборони на прийняття рішень, наслідком яких є припинення підприємницької діяльності або скорочення кількості робочих місць у сфері малого підприємництва, за винятком випадків, прямо визначених законом;

- визначення вичерпного переліку винятків, за яких допускається прийняття таких рішень (забезпечення оборони держави, функціонування або захист об'єктів критичної інфраструктури, усунення реальної та безпосередньої загрози життю і здоров'ю людей);

- запровадження обов'язку проведення попередніх економічних, соціально-економічних та бюджетних обрахунків у разі прийняття рішень, що підпадають під винятки із загальної заборони;

- встановлення компенсаційного механізму у випадках примусового демонтажу або переміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, з покладенням відповідних витрат на місцеві бюджети;

- забезпечення пріоритетного доступу до соціальних послуг та заходів сприяння зайнятості для осіб, які втратили роботу або джерело самозайнятості внаслідок рішень органів влади;

- узгодження положень законодавства у сфері зайнятості, містобудування та благоустрою, з метою усунення нормативних колізій та запобігання непропорційному втручання у реалізацію трудових прав осіб.

Метою законопроекту, як зазначено авторами в пояснювальній записці, є забезпечення реального захисту трудових прав і права на працю осіб, недопущення їх звуження або втрати внаслідок рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також створення правових гарантій збереження зайнятості та самозайнятості як форм реалізації конституційного права на працю.

Прийняття законопроекту матиме позитивний вплив на забезпечення реалізації трудових прав і права на працю осіб шляхом запровадження додаткових правових гарантій збереження зайнятості та самозайнятості. Запропоновані зміни сприятимуть зменшенню ризиків втрати робочих місць унаслідок рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підвищенню рівня правової визначеності у сфері публічного управління та формуванню збалансованого підходу між публічними інтересами та необхідністю захисту фундаментальних соціально-трудова прав людини.

Очікується, що реалізація законопроекту позитивно позначиться на соціальній стабільності територіальних громад, сприятиме зниженню соціальної напруги та збереженню податкової бази місцевих бюджетів.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини зазначає, що цей законопроект підтримується.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України опрацювало зазначений законопроект та надало свої зауваження та пропозиції.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України розглянуло зазначений законопроект та підтримує його прийняття.

Міністерство юстиції України зазначає, що зазначений законопроект потребує ґрунтовного вивчення та додаткового часу для його опрацювання і підготовки позиції Мінюсту, позиція Міністерств буде надана додатково.

Державна служба України з питань праці розглянула зазначений законопроект та надає свої пропозиції, якими пропонує передбачити, зокрема, стаття 26² може створювати правову невизначеність щодо можливості прийняття органами державної влади та органами державного нагляду (контролю) рішень, спрямованих на усунення порушень законодавства, що становлять загрозу життю і здоров'ю людей. Чинне законодавство передбачає низку випадків, коли з метою запобігання настанню небезпечних подій або усунення загрози життю і здоров'ю людей уповноважені органи зобов'язані приймати рішення про зупинення робіт, експлуатації об'єктів або діяльності суб'єктів господарювання. Прийняття таких рішень у окремих випадках може мати наслідком тимчасовий вплив на робочі місця, однак їх основною метою є забезпечення безпеки і здоров'я людей та недопущення настання негативних наслідків. У зв'язку з цим доцільно додатково врегулювати питання співвідношення положень запропонованої статті 26² із повноваженнями органів державної влади та органів державного нагляду (контролю), передбаченими іншими законами. Також, звертають увагу на неузгодженість частин третьої та четвертої статті 26². Водночас, Держпраці пропонує частину четверту статті 262 законопроекту доповнити новим підпунктом такого змісту «оцінку ризику збільшення рівня неофіційної зайнятості в регіоні чи громаді».

Державний центр зайнятості розглянув в межах компетенції законопроект та зазначає, що законопроект підтримується за умови його доопрацювання.

Дослідницька служба Верховної Ради України надала інформаційну довідку щодо зазначеного законопроекту та у своєму висновку зазначила, зокрема, наступне.

Підтримуючи ідею посилення юридичного механізму захисту права на зайнятість та розширення гарантій цього права не тільки за рахунок державних, а й позадержавних гарантій, варто зазначити таке. До недержавних гарантій права на зайнятість слід віднести: участь професійних спілок, їх об'єднань, роботодавців, організацій роботодавців, їх об'єднань, інших представницьких та громадських об'єднань у забезпеченні права на зайнятість; здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення під час ухвалення рішень органів державної влади та місцевого самоврядування, які стосуються зайнятості, розвитку підприємництва; активну позицію самих суб'єктів права на зайнятість у його забезпеченні. Саме з цих позицій мають бути сформувані положення нової статті щодо механізмів громадського контролю за дискреційними повноваженнями органів державної влади та органів місцевого самоврядування за ухваленням рішень з питань політики зайнятості та розвитку підприємництва.

Аналогічні зауваження щодо категоричності запропонованих законопроектом формулювань стосуються положень частини першої нової статті «28¹. Гарантії здійснення підприємницької діяльності шляхом використання тимчасових споруд» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та частини першої нової статті «34¹. Обмеження щодо демонтажу тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності» Закону України «Про благоустрій населених пунктів». Положення законопроекту мають бути сформульовані у спосіб, який не заперечує право органу державної влади та органу місцевого самоврядування визначати правила розміщення тимчасових споруд та обов'язку забезпечувати дотримання благоустрою. Водночас, зазначають, що положення зазначених законів мають містити не диспозитивні, а імперативні норми про контроль громадськості щодо ухвалених рішень, які стосуються зайнятості та підприємництва, з урахуванням сталої практики Європейського суду з прав людини щодо правомірності рішень суб'єкта владних повноважень.

Зокрема, такі рішення підлягають оцінці відповідно до трьох критеріїв на предмет сумісності заходу втручання в право особи на мирне володіння майном із гарантіями статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а саме: чи є втручання законним; чи переслідує воно «суспільний», «публічний» інтерес; чи є такий захід (втручання в право на мирне володіння майном) пропорційним визначеним цілям.

Урахування зазначених пропозицій та зауважень дозволить уникнути таких ризиків прийняття законопроекту:

– правової невизначеності (щодо права на трудову діяльність на території України; стосовно першочерговості та пріоритетності отримання соціальних послуг тощо);

– неузгодженості положень законопроекту з нормами Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині закріплення дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування.

Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні розглянув зазначений законопроект та повідомляє про відсутність зауважень та пропозицій до нього.

Громадська спілка «Спілка українських підприємців» опрацювавши законопроект зазначає, що питання збереження зайнятості та підтримки самозайнятості у сфері малого підприємництва є важливим елементом розвитку економіки, особливо в умовах воєнного стану та відновлення економічної активності. Загалом Спілка підтримує підхід, спрямований на посилення гарантій захисту зайнятості та самозайнятості у сфері малого підприємництва, та вважає, що порушена у законопроекті проблематика є важливою для розвитку підприємницького середовища в Україні.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення законопроекту, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив цей висновок і рекомендує Верховній Раді України

до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякову Г.М.

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА